

Эхэ наихан нюнагаа зөвжамтаа мандуулаж!

1921 онд
декабрийн 21-нд
 гарана

БУРЯАД ҮНЭН

Бүгээдэ
арадай
газетэ

СЕНТЯБРИИН 2 - ЭРДЭМ МЭДЭСҮҮН ҮДЭР

Мундоодэрэй
шүхэлдэ
асуудал

АЖАБАЙДАЛДАА, ТҮҮХЭДЭЭ ТҮШЭГЛЭН...

1993 онд манай нургули хотын буряад болон хубилагдаан юм. Конкурсын шашалгалтын (тестировани) гуримаар 25-25 гэдэг нураха гимназическая хоёр класса, [30 хүн] юрны класса, балшар бага дурсгалтуулай 1-дэхийн класса мундоо нурагшаад тусгээ. Манай гимназида ахаа классай буудээ оруулха дуратай түрэлхид бухын Удэ хотын гимназиа олоорууднаа, мун Исток, манай нургулинууднаа олоороо ерэжэ, хүүгэдээс болно.

Буряад, ород, англи хэлэнүүдээ гадуур, мундоо жэлдэх хитад, хуушан монгол, түбэд хэлэнүүдээ заажаа эхилхэмний. Хэхэзжээлжээ: материально-техническ үндэхэн нууримийн тулюуриаг. Буряад зоной ажлыудал харуулха этнографическая музей эмхицхээж ядажаа байнабди, мундоо чуин шухала асуудалнуудын элирхийлхэн шэнэ номууд дуталдана. Ганса хуушанай номуудаар ажалаа ябуулхагүй хаюмши даа!

Байшамнай хуушан, аяар 1937 ондо баригдаан юм. Харгаты, энэ жэлдэх бидэ фойе, гэшүүр болон бусад юумээс хуу заанбарилжа, бухын классуудаа яла-сала болотор шэрдээ, сагаадаа бид. Тийгээж хотын эхин нуралсалай управленин тусхай комиссиин шалгалтын дүнгөөр үблэжэлдээ бэлэн болоноо харуулжа, "найн" сэргэлтэдэх хүртөөбди. Юумэмийн үгүй гээд нуутаа хааш, юун бүтээж юм: "ябанан хүн яна зууха" гэлсэдэг бэшэ гүбди?! Тиймэхээ арга шадалаараа оролдонообди.

Хамтынгаа ажлаа амжлтийн үрэ дүн тайлгададаг ха юм. Арадай гэгээрэлэй отличник Мария Васильевна Семёнова энэл нургулидаа 20 жэлэй туршада физик заана, ехэ бэрхэ багша, зохид зантай хүмүүжүүлэгшэгээж олондоо хүндэтэй болонхой. Математикийн багша Нина Дондубонова Султумова, англи хэлэнэй багша Татьяна Константиновна Чебунина гэгшэд угаа бэлгитэй багшнаар юм. Шоо тийхэдээ Буряад Республикин габьяялата багша Ксения Матвеевна Хребтовская (хими), Людмила Михайловна Гомбоева (биологи) гэгшэдэй, мун БГУ-гай, ВСГТУ-гай, багшнаарай, БНЦ-гэй эрдэмтэдэй хүсэл оролдоогор хүүгэднай эрдэм мэдэсээс улам үргэдхэнэ гээшэ.

Багшнаарай ажлаа хүндэгээ мэдэнэбди, тэдэнэйнгээ урма зориг бадарааха гэжэ оролдонообди. Зунаингаа амаралтын мунгэ, салингаа ялангаа болзор соогоо абаабди, ходо мунгэгүй байгаабди гэж хэлэхэнь буруу.

Сентябрин 2-то болохо Эрдэм мэдэсүүн үдэрээр республикаангаа, Улаан-Үдэн бухын багшнаарын, түрэлхидын, нурагшадын амаршалнаабди. Манай нургулиин богоноо анхаа түрүүшүүнхээ алхахаяа байсан 1-дэхийн классай 80 хүүгэдээ (гурбан класс) наин нурахье, үргэн эрдэм мэдэсэтэй болохын үнэн зүрхэндээ хүсэнэб.

Ж. СУЛЬТИМОВА,
Улаан-Үдэ хотын 29-дэхийн буряад
гимназийн директор.

1996
АВГУСТЫН
31
Намарай эхин улаан бишэн
шарын 18
СУББОТО
гарагай 7
№166 (19506)
Газетын сэи
хэлсээти.

ХОРИИН БАГШАНАР НАЙДАНА

наихан Хорийн аймагай түбтээ эрдэм нуралсалай хүдэлмэрилэгшэдэй, багшнарай августын заншалта зүблөөн үнгэргэгдэжэ, эндэ аймагай бүхын хүтэлбэрилэгшэд, эмхинүүдэй болон предприятинуудай дарганар, хүдэөгийн зайнанууд олоороо хабаадаан байна.

Энэ конференциидээрэй аймагай эрдэм нуралсалай таңагые даагша Павел Валентинович Пестерев элихэл хэжэ, аймагайнгаа эрдэм нуралсалай ажла, нургуулинуудай, багшнарай байдал тухай үргэнэөр хөөрэжэ үгээ. Энэ ехэ нонин хөөрэлдөөнэдэй аймагай гульва Александр Александрович Заводской, гульваагай орлогшо Дмитрий Лубсанович Нимаев гэгшэд хабаадажа, нуралсалай эмхинүүдэтийн шадаха зэргээрэй түнхалхаа найдуулжан байна.

Республикин МВД-гэй министрэй нэгэдэхийн орлогшо Владимир Викторович Харханов, би энэ зүблөөнэдэй хабаадажа, республика дотор эрдэм нуралсалай эмхинүүдэтийн ябуулагдажа байсан ажлаа хүхийн хөөрэжэ үгээбди.

Конференциин түгэсхэлдэй аймаг соогоо мэдээжээ болонон 11 багшнаарта "Арадай гэгээрэлэй отличник" гэхэн тэмдэг баруулжадаа. Тэдээлэй дундааа үниийн багш, олон жэлдээ нургуулиин директорээр ажаллажа байсан С. А. Швецовын нэрлэхээр.

Этигэл найдалтайгаар ажалаа эхилнэн Хорийн аймагай багшнаарта, эрдэм нуралсалай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалаа болон ажабайдалдаа ехэ амжалаа хүсэнэбди.

С. САМБУЕВА,
Буряад Республикин Эрдэм нуралсалай министерствын хүтэлбэрилхүү мэргэжэлээ.

Соёл хүбүүн нурагша
бооод,

Соёл гэгээрэлэй замда
гараба.

Эрдэм шудалха энэ
харгышни

Элдин наихан, золтой байт!

Соёл хүбүүн соёлтой
нүхэсэжээ,

Согтой дориоун ябахашни
болтогой!

Нонор ухаатай, номдоо хурса
нонюуша хүбүүн боложо яба!

Д. АЛТАЕВАЙ фото

Адууна малда - элбэг тэжээл

УРМА ЗОРИГТОНЬ ЭТИГЭМЭЭР

Наяхан Сэлэнгийн аймагай таряашанай ажакынуудай С.М. Кировэй нэрэмжэтэ нэгэдэлэй директор Г.Х. Гомбоевтой Алтан гэжэ газартаг саг зуураа үүрижлаан дунда-бүхэнэй үбнэшэдэг хүрэжэ ербэбди. Гэнтэ баруун хойноо тоңгэриин хаяа бүрхэжэ, нааршир бороо дуналаад, хүдэлмэришэдэйн отогтоо сугларж байнаан үенч нэн. Гэбэшье косилкашад В.М. Ситников, А.А. Корякин, Н.П. Клементьев гэгшэд үбнэ сабшанаар ла ябаа нэн.

Эндэхи сабшалан жэл бүхэндэ Станислав Васильевич Суслов Евгений Александрович Батышев хоёр уналжа, ургасын хайжаруулдаг юм. Мүнөө Сусловыны бригадирай, Батышевын тогоошоной үүргэ дүүргэжэ, хааталгүйгээр ажаллаха арга нүхэсэл үбнэшэдтэ олонгоно.

- Наяын үдэрнүүдэг хураа бороогүй байжа, яналал урагшатай хүдэлжэ байгаа зомди. Убнэ хуряалгын түлэг дундаа гурван шээрэн набиржа, жэл бүхэндэ наалта хэдэг заншалтайгша. Банал тийгээгүй наань, наан юм нэн, - гэжэ тармууршан Николай Анатольевич Анохин тэнгэриин хаяа хаймадана.

- Даб дээрэ бараг байха ёнотой. Сагай уларил шэнжэлэгшэд наяддаа хуурай байхаар хэлэнэ, - гэжэ директор Гомбо Хандажапович наанааень заанаа. - Зай, хэр хүдэлжэ байнат? Түрүүшүн эзлжээндэ юун танда хэрэгтэй?

- Эдих хүнэхеэр хангагданхайби. Косилкын хюроол хуаржа, тааржа, ехэл наад ушаруулна, - гэнэ бригадирын.

- Энэ асуудалаар ябуулга хэгдэжэ байна. Ахамад инженернай Тохой ошонхой. Би углөө Улаан-Үдэ ошохоб, - гэжэ директор эрингээ хэлэхэдэ, үбнэшэдтэ бата найдал түрэжэ, хүхюу

болоно янзатай.

Тэрэншье зүб. Ажакын байдал хүнгэн гэхэн аргагүй. Илангаяа хүдээ ажакыгаар ябахада, хэдэн нарын туршада салингаа абаагүй хүдэлмэришэд хүнине гайхуулхаяа үни болинхой нэн гүб даа. Энэ талаар хубин хөөрэддэе хэхэ дуратай хүн одондо.

Ушарын хадаа ажал хэхэ байнаан механизаторнуудаа нэгэ-нэгэ мэшээг гурил хубаагаа юм ха. Гэхэтэй хамта, үритэй хүнине дансада оруулхагүй гэхэн ахамад бухгалтерий нэргылэлтэ зариманайн наанаа зовоонон хэбэртэй.

- Ажал хэхэ байнаан лэ хүн хубаагаа юумэндэ хүртэхэ. Энээндэ наанаагаа зобонгүй хүдэлэгтий. Сагнай үнэтэй. Гээжэ болохогүй, - гэжэ Гомбо Хандажаповичай хэлэхэдэ, хубин асуудалнуудаа түгэсшэнэ. Шэнэ директортээ хүдэлмэришэдэйн найдана гэжэ мэдэхээр байгаа нэн.

Энэ звено 2500 центнер наан шанартай үбнэ абажа, хушалтаа доро хадагаланхай. Николай Петрович Гириин Р-200 түхэлэй пресс-подборщигоор хатаан үбнэ суглуулан, трактораар хушалтаа доро зөөжэ, үргэдэг тусхай түхээрэлгээр сомоолон ябталаа.

- Урдаа жэлдэ гектар бүхэнэй 14 центнер абаа наан. Мүнөө 15 центнер сохом гарахаа ха, - гэжэ сабшалан уналгаша, мүн тогоошон Е.А. Батышев хөөрэнэ.

- Убнэнхеэ гаратаараа 4000 центнертээ хэзээшье хүргэхэй байхади, - гэжэ бригадир Станислав Васильевич найдуулаа. Байдалайнгаа орёодо тунхарингүй, урма зоригтойгоор ажаллаха байнаан эдэ хүдэлмэришэдэтигэхээр лэ даа.

Ц. ДАМПИЛОВ.

АЙМАГ СООГОО ТҮРҮҮ

Мүнөө жэлдэ хабар унжагайшаг, зунаи эхин шийг нойтогүй байгаа. Имагтал июль нааралан Зүүн-Оронго, Улаан Одон, Хамнай гэжэ газарнуудай сабшалангууд яналаа нэргэжэ, хайжаржа эхилээ нэн.

- Манай Оронгын колхоз хамта 1261 гектар сабшалантай юм. Июлиин тэнгээ хойши үбнэндээ ороод, мүнөө ажакыда 861 гектаргаа 8140 центнер үбнэ нөөсэлээд байнаади, - гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Дондок Гомбоевич Цыремпилов хэлэнэ.

Мүнөөдөө оронгынхид Ивалгынгаа аймаг соо үбнэ хуряалгаар түрүү үүридаа ябанаа гэжэ тэндэглэлтэй.

Баруун-Бэе гэжэ газарта оршодог сабшаланда Анатолий Гомбодоржиевич Очировай хүтэлбэри доро оньножоруулагдамал звено үбнэ сабшажа хуряанаа. Тэдэнэр энэ жэлдэ 12000 центнер үбнэ бэлэдхэхэюм. Нёдондононхитой

сасуулаа ha, тэрэнь 4000 центнерээр ехэ болоно. Звено бүхэндэ онсо тэмдэглэмээр орлодосотой хүдэлмэришэд яналаа бии ааб даа. Тиймэнээ тус звеногой механизатор Сергей Доржиевые магтангүй аргагүй.

Оронгodo силос даралга мүнөө баал түлэг дундаа. Культура гэжэ үз фермын хажуудаа 3000 центнер наан шанартай ногоон тэжээл дараагдаа. Силосын ходо дабнаалгдана. Энээнэй ашаар тэрэнь гутасагүй, мүн үблэдэе задалжа абаадаа бэлэн болодог. Наяын үдэрнүүдэг Кинбичино гэжэ газарта ажакын механизаторнууд баал силос дараажа эхилхэнэ.

Оронгын колхозой огородшод баян ургаса хуряадагаараа мэдээжэ аабдаа. Хамта 18 гектартаа эртын капуста, 2 гектартаа үгэрсэ, 4 гектартаа морхоб үүлгэдэгдэг. Эндэнээ мүнөө наан ургаса

суглуулагдажа, ажакыдаа горитойхон олзо оршо оруулагдана. Энээндэ шийдхэгдээгүй асуудал бии. Юуб гэхэдэ, августын ургаса хоёр дахин ехээр хуряаха аргатай байнаад, уналуурин системэ наатуулаа.

Бүхыдэе Ивалгын аймагай тэжээл бэлэдхэлгэ хараад үзэхэдэ, августын 16-ний мэдээгээр 29214 центнер үбнэн хуряагдаа байна. Нёдондо жэлдэ энэ үеын сайтай сасуулхадаа 3000 центнерээр бага гэшэ. Аймагай "8 марта", "Халтуяа", "Охин Булаг", "Красный Яр" ажакынуудаа тэжээл бэлэдхэлгын ажалье хангалтагүйгээр ябуулна.

Мүнөө таряа хуряалга захалхадан, үбнэнэй ажал үнладахан бэзэ. Тиймэнээ үблэдэй үедэ хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхын тула шамдахал хэрэгтэй.

В. БАТОРОВ.

Дэлгүүрэй үнэ сэнгүүд МЯХАН ХЯМДАРАА

Эдээ хоолой зүйлнүүд

Горкоопторгын зүгтээ наймаалагдаан:

үхэрэй мяхан килограмм	16000
гахайн " - "	17500
хониной " - "	11000
УМСЭНӨӨ ОРОНОН:	
үхэрэй мяхан килограмм	10000-18000
гахайн " - "	14000-18000
адуунай " - "	10000-12000
хониной " - "	13000-15000

КОЛБАСАГАЙ ЗҮЙЛНҮҮД: Улаан-Үдийн мяханай комбинадай үйлэдбэрилнэн

саянска сортын	23400
"юбилейнэ" " - "	20900
"одесскэ" " - "	29700
сосиска	25630
ЗАГАНАЙ ЗҮЙЛНҮҮД:	
хүйтээр сонгоогдохом омоли	23000-26000
хүйтээр сонгоогдохон горбуша	28000
дабнаалагдаагүй омоли	13000-16000

Дабнаалагдаагүй сорога

ОГОРОДОЙ ЭДЕЭН

хартаабхаа (килограмм)

үгэрсэ " - "	4000-5000
чеснок " - "	7000
помидор (килограмм)	6000
капуста " - "	2000
нонгино " - "	4000
морхоб " - "	5000

ЖЭМЭСНЭЭС:

хүнэг шасаргана (10 литрэй)	65000
алирхан " - "	140000
үхэр нюдэн " - "	100000
рапетке " - "	50000
хара нэрхэн (черника) " - "	150000
малина " - "	140000

АЖАГЛАЛТА: нуралсалай шэнэ жэл дүүлжэ, нюдэгээр гаргажа, дэлгүүрэй сэн дөрөв оруулба.

РЕДАКЦИИН СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАА

Асууугты - харюусахабди

ХУРЯАНГЫГААР ТАЙЛБАРИЛХАДА

Нуулэй жэлнүүдэг шэнэ хуулинуудые Россин Федера Суглаанай Гүрэнэй Дүүмэ, мүн Буряад Республикин А Хуралшье олоор баталан абана. Ушар тиймэнээ шэнэ хуулинуудаа тайлбарилха тухай, ажабайдалтай холбоотой бусад асуудалнуудаар манай редакцидаа бэшгүүд олоор баталдаг.

Асуудалнуудаа харюулинуудые үтгээл байхаа гээд уншага мэдээсэнэдэй. "Асууугты - харюусахабди" гээнин нийт гаршатимим материалнууд толилогдож байхаа юм.

Мүнөө "Ваше право" гээж газетэдэ, "Социальная защита" журнаалдаа эзгээгдэхэн асуудалнуудаа харюулинуудые томиноб

ПЕНСИ - БАГШАНАРТА

Олон жэлдэ ажаллаанай түлөө багшанартаа пенси үгэхэ тухай асуудалаар нюотагдуудаа бэшгүүд ерэжэл байдаг.

Нюотагдуудаа тусхай албанай директорын

Барилгын хэлэхэдээгээдэй. Нюотагдуудаа тусхай албанай орлогшо Вячеслав Ковалев хэлэбээ.

Сочи хотодо наадамхадаа харж байнаан байна, - гэжэ Барилгын хэлэхэдээгээдэй. Нюотагдуудаа тусхай албанай орлогшо Евгений Ковалев хэлэбээ.

Сочи хотодо наадамхадаа харж байнаан байна, - гэжэ Барилгын хэлэхэдээгээдэй. Нюотагдуудаа тусхай албанай орлогшо Евгений Ковалев хэлэбээ.

Сочи хотодо наадамхадаа харж байнаан байна, - гэжэ Барилгын хэлэхэдээгээдэй. Нюотагдуудаа тусхай албанай орлогшо Евгений Ковалев хэлэбээ.

Сочи хотодо наадамхадаа харж байнаан байна, - гэжэ Барилгын хэлэхэдээгээдэй. Нюотагдуудаа тусхай албанай орлогшо Евгений Ковалев хэлэбээ.

Сочи хотодо наадамхадаа харж байнаан байна, - гэжэ Барилгын хэлэхэдээгээдэй. Нюотагдуудаа тусхай албанай орлогшо Евгений Ковалев хэлэбээ.

Сочи хотодо наадамхадаа харж байнаан байна, - гэжэ Барилгын хэлэхэдээгээдэй. Нюотагдуудаа тусхай албанай орлогш

ГАРМА

ГАРМА хуряахайнда ороходо, Янжама эгэшүүн эжээс түбэд хэлэн дээрэ бэшээтэй заахан гонзогор ном урдаа хормой дээрээ табяад, аман соогоо уншажа, үшөө гартаа эрхи баряад, зэргэ уншалгаяа үргэлжлүүлжэ байдаг байнаан юм.

Орон дотор элдэб хубилалтнуудай болоходо, буддын шажан хатуу шанга хашалтада оржо, бурханайном хоригдоо бааб даа. Хэдэ тиимэшье хаань, хүнүүд ном, маани мэгзэм нюусаар уншадаг бэлэй.

Цыденов Дамдинабга шарын шажанай ном шудалдан хадаа наанайнгаа нүхэртэй ном заадаг байгаа. Ганса Обоото гэж сэлеэн соо Данцарановтан, Цыденовтэн, Обоодой, Лама-Жаб, Шагжа, Дамдин гэгшэд түбэд номтой байнаан гэжэ үнинэй хэлсэдэг юн.

Дамдин агва хоёр басагатай, нэгээ хүбүүтэй юн. Янжама эгэшүүн эжээс хамтын ажакын һая тогтоож байхада, колхозийгоо алдуулж малай хойноо ницэн ябаха. Хүнүүд ажал худалмэрээ хамтаараа бүтээхэдэмийн урагшатай байхаа гээд, хамагадуулалаа колхоздоо оруулаад, фермэ, гүүртэ, отара болгоод ажаллахадань нурагчийг хүнгэн байгаа гүб даа.

Эжинь түрүүшээр фермын үнээдэй һаажа, сагаан эдеэнэй дээжэ нэмэлсэжэ, ажакын түрүүшүүн эгээл хүшэр хүндэ бэрхшээлнүүдэй дабалсажа ябахан хүнүүдэй нэгэн байгаа.

Янжама дүүн гэртээ гансаараа байжа үгээгүй, эжингээ, эгэшүүнгээ хойноо таанаангүй, адли ябалсаадань, шадаха соонь, энэ тэрэнииех хэхьеен заагаад, хэлээд үгэхэдэнь, Янжама бүришье ауратайгаар дахадаг болоо гүб даа. Түрүүшээр коммуна, нүүдэлчийн колхоз болоходо, ажабайдал тоитууритай болоо.

Манай нюотагтаа аймагаа Токуренов Гарма-Жаб ерэжэ, хамтын суглаануудын үнгэргэдэг болбо. Суглааныа хойши худалмэри, ажалай журам дээшээ болодог байгаа.

Гарма-Жаб өөрингөө саашанхи хуби заяан тухай бодомжилж, хали нүхэрье хаанаанаа олохоб гэжэ нилэн сэдхээл соогоо оруулжал ябаа аабза. Суглаандаа ерэгшэдэй дунданаан Цыденов Дамдинай бага басаган Янжама Гарма-Жабай һанаанды тои дүтээр, һанаадаг байгаа х. Хуби заяан тиимэ бэлэн бэшэ. Нэгэх-хоёр жэлэй үнгэрөөд байхада, Янжама эгэшүүн аха дүүнэр, агтай, түрэлхидын айл болохонь гэжэ ауулахадаа хүхилдээ, баярлааншье байгаа. Орлигто ерэхэдээ, тоотойхон айлда ороходо.

Одоошье, Янжама эгэшүүн Орлиг зөөжэ ерэхэндээ хойши Гарма-Жаб хуряахайнда нюотагаархидын хамаагчийг ерээд, хонон үнжэн байрладаг юнди. Абари зангаараа зөөлэн, сэхэ, хүндэ үлүү үгээ хэлэдэггүй, хүндэшгээшнэарлагчийг байгаа. Хуряахайнда ороходо, Янжамын эжээ бурханай ном уншажал нууха. Гарма-Жаб хуряахай хүндэ зөөлөөр хандадаг, хатуу шэрүүн үгээ огто мэдэхэгч, энэхилхилдэйн шарайтай хүн байгаа. Янжама эгэшүүн эжээ дасан дуганаар огто ябадагчийг, өөрингөө ном уншажа, газаа

нануулхаар. Дайнай хойто жэлнүүдтэх хэгдэхэ ажал тоогүй өхэ байгаа. Орлиг дээрэ эмхи зургаанууд, байрын гэрнүүд, нургуули, больница, баани, столово, магазинууд баригдаа.

Дайнай хойто жэлнүүдтээ элдэб барилгануудай хүсэд бодхогдох эхилдэйн үүгүүээр байрын гэрнүүд тухай хөөрэлдооний боложо эхилхэдэн, Гарма-Жаб тэрэнииех урагшатайгаар дэмжэлсэхэндэй.

Гарма-Жаб Токуренов өөртөө байрын гэртэй болох гэхэн һаналаа бэелүүлжэ,

огто байхагч. Тийгэжэ хоноож барихан гэрэй булан ямаршье наалхи шуурга оруулдагчийг. Игэжэ шанар һайнтайгаар, дулаанаар, үндэрөөр, нэгээ жэгдэ бүдүүн шэнхэндэй барихан гэрэй досоо баал тад ондоохон байха.

О РЛИГОЙ наанай үбгэд Токуреновэй байрье хараха, үзэхэ гээд заатагчийг хөөрэлдэхэ. Харин шанар һайнтай байрын гэр тэрэ үеши Орлигто гансал Гарма-Жабайхи юн.

Анханхай ажалша, зүрхтэй хүнэй хэжэ ябахан ажал һайн

ХҮҮГЭДЭЙНЫШЬЕ ХАРГЫ ДАРДАМ...

(Дурдлага)

гэртэ сан табиж, хадаа уулануудтаа дээжэ сэргжмээ үргэх.

ТЭРЭ сагта худоодэхүүтэл бэлэх хүн байгаа. Колхозий хүтэлбэрлигшоор худалжэ байгаад, алдуу эндүү гаргажаан хүндэ нэгээ хатуу үгээ хэлэх һаань, тэрэнииехардажа, аггин дайсан гэжэ нэрлэдэг бэлэй. Гарма-Жабшиетиимэ юумэндэ дайрагдаан юм. Түрмэдэх хаагдаад, мурдэгшэд гэмийн тодоруулж ядаад табиан юм. Имагтал 1995 ондо хэрэгтийн сагаарууллагаа гэжэ газетэдэд уншажа баярлаа бэлэйбди.

Гарма-Жаб хэдэн жэлдэ колхозий түрүүлэгшэябаа. Тэрэ үедэ Ахада урдаа хараха хүниний Гарма-Жаб Токуренов байнаан юм. Мүн Аюшеев Шарлайн аймагай гүйсэдкомий түрүүлэгшэ байхадан, Гарма-Жаб Токуренов хамаг документийн энэхүүдэй бэшэжэ, бэлдэжэ үгэдэг, эгээл "баруул гарын" байгаа даа.

Янжама эгээс басагатай болобо гэхэдэй, ахадүүнэрийн яхала баярлаа хүхилдээ бэлэй. Янжама басаганайнгаа үхүүтэй болоходо, наанай эжинь өөбийн хажуудаа нуужа, зээгээ һаатуулхаа гээшнэй аргагч.

1946 ондоо үри хүүгэдэйн үндэхэн табигдажа эхилээшнуу. 1941-1945 онуудтаа бурханайн дайнай үедэ нюотагтаа эрэшигүүл үлөөгүй, дуунаан шахуудайндаа Эхэ орохийн түлөө тэмсэжэ ябаха.

Эгээл энэ үедэ колхозуудта туналха худалмэри яхала эриэтгээрийбууллагаа. Гарма-Жаб Токуреновийнхье хубита аргагчийг байгаа гэжэ

материалнуудые бэлдэжэ эхилээ. Гэрэйнгээ үүри тодхожо захалхадань, бэлдэхэн ханынгаа зосоохи, газаахиин сабшажа бэлдэхэн худалмэрийн Гармындаа ерэхэн эрэшигүүл өхэл һонирходог, тон һайнаар дархадаг юм байна гэжэ хэлсэдэг юн.

- Имэ нэгээ жэгдэ шэнхэндэй модонуудые хаянхаа зөөнэбта, - гэжэ эрэшигүүл һураадхиха. Хүнүүдэй тиимэ асуудал нурахадань, Гарма-Жаб харью болгон хэлэхэдээ:

- Барилгын modo ой соо гү, али уулын энгэртэ ошоод шэлэжэ, тоншожо ябад, нэгээ жэгдэ шэнхэнүүдэе оложо бэлдэхэдэ, урагшатай байдаг. Модон байнаал бэлэй гээд, хамаг түрэлхидсүгларжа, сэнгээ бэлэйбди. Хүрьгэнэйнгээ хүбүүтэй болоходо, Янжамын эжээ нарай үхибүүнэй хажуудаа нуугаад, аятай зохиодор өөбий худалгэхэ. Янжама эгэшүүнгээ хүбүүтэй болохонь хойши үдэртэе тооний орох бүхэндэ номоо уншажа үүнан хүгшөөдэй хүхээд, энэб гэхэ.

Углээнхео эхилээд, үдэшэ болотор ном, маани уншажа, тэрэ үхүүдэйдэй ямар ехэ буян хэдэг байгаа гээшб! Тэрэ буянаинь ашаар Гарма-Жаб хуряахай Янжама эгэшэ хоёрой хуби заяан үдэр бүхэндэ бурханай ороондо харагдажа, үршоогдэжэ байнаанд үзэгдэхэ.

Гарма-Жаб Янжама эгэшэ хоёрнай хүбүүтэйнгээ хойноо үшоо дүрбэн басагатай болоодхибо даа. Юун гэхэн һайхан хуби заяан гээшб! Хойно хойноо үхибүүдэе бурхан үгэжэ, энэйлгээ дүрбэн тэгшээр баяжуулжа байгаа.

Нина урид хүн боложо ябадаа эжингээ түрүүшүүн түнэлгээ хийн боложо, дүүнэрээ адли тооний үргэлсэжэ, нургуулида һурахадань хэдэ түнэлгээ хийн шанартай үнжагар хүбхэн хэдэ, дээрэ дээрэхэнь захадаан һанануудые табижка хонохо. Хана бүхэннинь тоб байсааноогдодог. Булагтуулдаа сабшажаа, нэгээ жэгдээр хонохо. Бишкханые забынаб.

Нина заахан ябахадаа, тад ондоо, бээс сэб гэтэр абажа ябаха, сэсэн, үхаансар, хамаг юумье зүбоор ойлгодог юн.

Токуреновтэнэй үхибүүл бултаа бэрхэнүүд, барандаа шахуудаа дуудаа, дээжэ эрдэмтэй

боловон юм. Владими Гармаевич үнан сэргэй дүүргээд, тэндээ наанай амаралтада гаратаа худалдаа байгаа. Мүнөө Улаан-Үйл ажалтай. Галина Гармаева багшанаар институт дүүргээд, нюотагтаа удаан багшаллаа. Зүтгэлийн хүмүүжүүлжэ, ВАКСЭй Ахын райкомой нэгэн секретаряар ажаллаа. Людмила Гармаевна багшанаар институт дүүргээд, мүнөө нюотагтаа орхээ заажа байдаг. Людмила Гармаевнаа бэрхэ багш газшинаарын худалдаа Антонина Гармаевна нюотагийнгаа промкомбинатын ударидаа, нилэн удаан сэвжээ ажаллаа. Мария Гармаевна худалдаа паймаанай ажаллаа.

Бээс гамнангуй, багш наанайдаа ажаллаа Гармаевна Токуренов, Янжамаа гээдэхэ. Харин шанар һайнтай байрын гэр тэрэ үеши Орлигто гансал Гарма-Жабайхи юн.

Янжима эгэшэ нэгэхайндээ эмэ тутал худалдаа абаад, я

богood, тэрээнхээ орто тугалнуудые абаад томожуулаад, тэдээнэй үү, тоо, зөөхэй гаргадаа юн. Хайнаг-ортомуудыг эхээс дахаад, өөхэдэе болжээ гэдэхээ дүүргээд ерэж байж юн. Орлигто гансал Токуреновтэн хайнаг-ортомуудые хаагаад, эдэхээ хоолоо гаргаад үүдэг нийтийн Тэдээндэйн хээшье үбүүхээ хэрэгтэй бэшэ юм. Бүхэд үбэлдоо, хабартаа хоёр машин үбүүхээ хэрэхэ жэшээтэй.

Үбүүхээ хуряалганий болох Гарма-Жабайхи үхибүүдээ олоороо ерээд, үбүүдээ тарааха. Орлигто сабшаханогийн байдалдагч. Аяар доодо замаа Баян-Голой хабшуу жадаа сооюо ногоо түүбэрийн суглуулжа сабшадаа.

Эжингээ барийжа байнаалыг малые мүнөө Тоня басаганийн тэжээдэг. Үбүү түлээ хуряалганийн бэлдэжэ угзэгдэхээ.

Нина Гармаевна Токуренов артисткын ажалтай хун хийн нюотагаа ошоод, дүүдээ үбүүхээ абалсажа үгээд, нюотагийн зондо зүжэг наадаа харуулж тэдэнээ сэнгүүлээд бусадаг.

Нёдондо намар Нина Гармаевна 30 жээ соо туйлаандаа харуулжа, тоосоо концерт дээдээ хэмжээ үнгээрээ үнэмийн. "Буряад" газетын тусхай корреспондент Ц.Ц. Дондогийн хонирхолтой статья башын артисткын ажалыг яваа гүнзэгтэй зураглан харуулж бэлэй.

Нина Гармаевнагай эсэгийн хуби заяан түүхээ хоорэхэ хүсэлэө нийтийн бэслүүлбэ хаб даа. Доржо Дугаар журналист

ШУЛЭГШЫН ЭХИН ДЭБТЭРНЭЭ

НАЙДАЛ

Ауратайш шамдаа,
дуратайш мэдэнэб,
Хоулаа бэшбди - харюу
бэдэрнэб.

Холодожо байныеш
досоогоо мэдэрнэб,
Хөвөн найдал зүрхэндөө
хэдэрнэб.

Холоогүй бодолнуудни
жэрылдэнэ хаа-яа
Жэлтэйжан байдалыем
хайжаруулхаяа.
Бидэй аршалаагүй
дурмынай абархаа
Барнаадни, хүлэртэрэе
гүйдэнэх ха.

Аюулав болоны мэдээгүй
нюддени
Алишье талада шамайгаа
бэдэрнэб.
Хэлэж үгэхээс һанаан
зүрхэмни
Хайран тэрэнэе, аялагүй
үлэнэ.

Найданаб тандыа, наанаим
нүхэдүү.
Нидэн, зүрхэн, бодол,
сэдьхэлни.
Болыт хурдан далитай
бургэдүү
бушуу нийдэн дурым
абарыт.

Бороогий дуналнууд
урилдан,
Бархтараа сонхмын
мүргэнэд.
Шалэр доошоо голхорон
урдан,

ЭРМЭЛЗЭЛ

Хори гаран наанаан
"үндэрнөө"
Хойши эрьен харахадамни,
Тимэшье дээр гараашьгүй
хаа,
Тархим эрьехээ һанана.

"Буруутай бэлшээрийнээ"
холдоогүй намай
буруул толгойтон хүлисит.
Адуу, эндүү болоо һаань,
шуумгай
Алхам хээгүйдэм, заһажа
угты.

ЭЖҮҮЛСЭЛ

Бурханай орондо мордоон
Хайрата ашата эжүүлсэл
Бусажа яаран ерыш даа.
Басагадши шамая
хүлээнэ.

Иланы, уйдана, ооглоно.
Үрхан алтан басагадши.
Үрхан гуниг байдалыен
Үрилан һэргээхээ бусыш

ЗАЛУУ НАНАН

Аяма халуухан зунай
үдэрнүүд
Аалихан үнгэрнэ
мэдэгдэнгүй,
Хүн дуута зунай
наранууд
Холодон, холодон шамдана.

Эзэндэл адли залуу наан
Эрьеэгүйгоор үнгэрнэ.
Залуухан эдир наамнай
Ходдоо зандаа байгыш даа.

Байгаалиин һайхан талмайе
гёшоон,
Бүгэд бидэнэр хүхихэди.

Шамнаам мэндэх хүргэнэд.

Сонхоо иээгээд, оруулха
гэхэдээм,
Самсагүй бэемни даараашана.
Шэлэй саанаанаа харюу
шэбэнхэдээм,
Шэрүүн хоолойм аараашана.

Бурхандаа мүргэхэб үдэр,
Бороо оруулхаб сэргээм
Дунаал болон харюу
хүргэжэ,
Дэмьиртэрээ сонхыш
тоншооб.

Хэнтэйши мүнөө?
Хэнэй үрзэгэр гарнууд
Үнжэгэн зөвлэн гарыеш
Үглөнэй хиоруудал
хайранаб?

Ямар шэрүүн уралнууд
Ягаахан уралыеш тааланаб?
Зэрлиг хүнэй үгэнүүд
Зүрхэнэйш дохолтор
нээрнэб.

Хара-сагаан зурагыемни
Хахалан, шуулан хаяагүй?
Зориулан бэшэнэн
шүлэгыемни
Зүрхэннөөн һалгаажа
шадаагүй.

Зэмээ мэдэхэн намайе
Зэмэлэн мүнөөшье һууна
гүш?
Хоулаа үнгэргэнэн сагаа
Халаглан, мартажа шадаа
гүш?

Хорихон дабаа дабаашье
хаа,
Халтиржа үзөөб харгыдаа.
Шэлэж абанан харгынаан
зүтөөр
Шэлээрхээшье һаа
сухарихагүй.

Дабажа гаранаан "орьёлой"
үндэрнөө
Дээшээ үндын харахадамни,
Үшөө үндэрнүүд үрин
яларнаад,
Үрдижэ тэндэн хүрэх юм
гүб?
Лопсон ГЕРГЕНОВ.

Эльгэ зүрхыен
баясуулхаяа,
Үйдхартай сэдьхэлыен
дулаасуулхаяа,
Урмашаан зоригыен
һэргээхээ
Эрье ж бусыш даа,
эжүүлсэл!

Инаг дуранай һүнниие һанан
Эбтэй эzetэй ябахабди.

Зоной дунда илгарбан
Сэбэрхэн сэмсэгэр
шарайши,
Зүрхэнэй эхин болоон
Сэнтэйхэн шэдитэ
үгэнүүдши,

Зула мэтэ бадарбан
Зохицхон инаг дүрэши,
Зөвлэхэн үрин һанаанши
Золтой басаганай ухаан соо.

Светлана ЖИГЖИТОВА.

Холынгоо замда бэлдэнэ.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

Дамнин ОШОРОВ

НАЯН НАНАТАЙ ҮУРАГША

Сентябрин нэгэнэй наратай
намдуу үдэр Бог горхоной эхин
шатын нүргүүлиин хашаа соо
хүлгээтэй: тосхоной үхидүүд
зон, үбгэд, хүгшэд сутларанхай.
Удаанай уулзаа, харалсаагүй
таабайнаар холо, ойрын шэнэ
нөнинууд тухай зугааддана,
дүтэхэнэ нэгэ бүлэг төбийнэр
хоб жээб үрдилэн хэлсэн.

Уданын шүүгүй ута хэлтэй
гуулин шара онхон ханхинажа,
наадажа, шууяжа байхан
үхидүүдийн хэшэлдээ ороты
гэхэндэл урина.

Нэгэдэхий классай багша
Татьяна Шойроповна

үхидүүдийн
угтажа, нууха
партиен заажа үгэнэ.

Түрэлхидэй классчай гарахада,
Шагдар таабай үлөөд, багшада
хэлэбэ: - Би гушатаяа үлхэмни,
бидэх хөрөнгөй үүлчилж, Шагдуурх
гансаараа үлэж үгэхэгүй даа.

Шагдар таабай, та бэшэг
үзөөгүй хүн гээшэ гүт? Тээд
мүнөө ная хүрэхээс ябаад,
бэшээзэр яаха гэх хүмтэй?

- Минийн багада, залуудаманай
ниютгтаа ямаршье нүргүүли
байгаагүй бэлэй. Гушад ондо
ликбездэ ябажа, хуушан
монголоор тал-мүл уншадаг,
бэшэдэг болонон аад.

ҮҮРЭЙ ТОЛОН

трубакая бү табииш даа! Ши һайн хүн ёнотойш.
Намайе ойлгыши даа: ши залуудаа Ангара мүрэнэй
эрьеэд үүрэй сайхые уттаан байгаа гүш?

Танигдаагүй Хамагановай үгэнүүдийн
дуулахадаа, Дамдинов Эрхүүгэйдээд нүргүүлида
нүрэж байхадаа, Ангара мүрэнэй эрьеэд үүрэй
сайхые оло дэхин утгаанаа һанажархибаа.

- Алло, алло, нүхэр Хамаганов, танай хэлэхэдэ,
гушад жэлэй саана Ангарын эрьеэд үүрэй
толонийн утгадаг тухайгаа һанажархибаб, - гэжэ
Дамдинов хүхийн хоолойгоор харюусаба.

- Солбон, залуутайнгаа ябадал мартажа болох
аал?! Надитаяа үүрэй толонийн олол утгаан
тухайгаа зуваалгашаа бэлэйлиши. Сохиороо харыши,
Улаан-Үдэдэшье үүрэй толонийн утхададаа, ямар
гэгээшаб! - гэжэ Хамаганов танигдаагүй нүхэртээ
хэлэбэ...

ГУРБАЛЖАН, ДҮРБЭЛЖЭН

МУРНҮҮД

хубараг мэхэтэй.

Гурбан урьханаа алдагдаан
шубуун мэхэтэй.

Гурбан эрье дамжаан
намган мэхэтэй.

Гэргэшэ тойн үндэгүй.

Эдилгэшэ нөён магтаал үгы.

Хулгайша үн омог үгы.

Дээрэхээ гаранаан түймэр
дошхон.

Эмээлээ эбдэхэн морин
дошхон.

Эрээ голонон эхэнэр дошхон.

Заргаша үнэй шарай

зүдэрүү,

Зартай бэриин хурим зүдэрүү.

Зориг муутын зосоо зүдэрүү.

Зориг ехэтээс зон айдаг,

Убшэ зоболонгноо бээс айдаг.

Үритэй зээлитэй үн хүннөө
айдаг.

Жабарта тэнгэриин хаяа

улаан.

Жаргалтай эхэнэрэй хасар

улаан.

Жалгада хэбтээн үнэгэн

улаан.

Жартагай үнэй ниодэн

улаан.

Жэмэстэ модон дэлхэйдэ

нейхан,

Түрие түгэс мэдэхэ

сээсн

нейхан,

Уяхан номгон эхэнэр зондо

нейхан.

Муу зантай гэргэнэй эрье

тэдхэхэ бэрхэ.

Муу һанаата үнэй

амгаланиие амсаха бэрхэ.

Мухар гаргатаа бэшэг бэшэх

бэрхэ.

Нохор ниодэтэдэ толидо

хараха бэрхэ.

Тахир хүлтэдэ гороо хэхэ

бэрхэ.

Нарлан модоной жэмэс

ногоон.

Баймга үнанай замаг ногоон.

Дэлхэйдэ ургаан ногоон

ногоон.

Ном угы лама дүлии.

Нохой угы айл дүлии.

Ноёи угы албата дүлии.

Нугаана угы нуур дүлии.

байгаль шадарай нютагчуда

Аяар эндэ холо, тала дайдын заха руу, ой тайгын хаяада хотогоородноо дуттуугүй имэ гоё тосхон бии юм гэж эмэлэхэньшүгүй байгааб.

МЭДЭХЭШЬСҮЙГИЙН БАИГААБ.
Мүнөө хараходамный, Түгнүүн шулуу нүүрхэнэй уурхайн хажууда сэлгээ сагаан нуурай хойто тээгүүр, хүжэ ногоон, нарнаа ойн захаар, зариманийн модон соогуур баригдаан дандaa шахуу 4-5 дабхар сагаан шулуун гэрлиүүдэжтэй гообор үзэгдэнэ. Тэдэнэй тээ доогуур баан улаан, боро хирпийсэнүүдээр баригдаан гол түлэб хоёр дабхар коттеджнууда жэрылдэнэ. Дүтэ нааша муухан модон гэр үгүй даа. Эндэхээ холо бэшэ үйлэдэрийн томо томо барилганууд, гаражнууд ТЭЦ-эйн ута, будүүн хоолойгоо хараутаан бааяна.

- Арбаад жэлэй саана эндэтнай ямаршье гэр байра байгаагүй юм. Эндэхий дутын Хүсөөтэй, Хара-Уhan тосхонуудай зоной ойн захаар үхэр малаа адуулжа, зариманайн нууртань нугага агнажа байжан газар гээшэ, - гэжэ Түгүнын нүүрхэнэй уурхайн директорэй орлогшо В. И. Иванов хөөрэнэ.

Тэрэ үдэр бидэ тосхон соогуурн ябажа харахадаа, эндэхий бүхы барилгануудын нэн түрүүн зоной ажануудалай эрнглэдээр ааруу байхаар, хүнүүдэй аша түйс харалсажа баригдаан гэжэ ойлгооор нэн. Үйлсэ гудамжануудын уужам, гэрнүүдьнэй бээ бээдээ дан няадлуулагдаагүй салуу, ой modoор хүрээлгэдэнхэй, уграгамал ногоогор баян.

Барилга хэхэдээ, түрүүнхээ оршон тойронхи байгаалида, ой модондонь гамтайгаар хандажа, тэрэниие дэмы отолхогтү,

фоторепортаж

орожо хараабди. Эндээ Англиин нэгээ фирмэтэй хэлсээ хэжэ, тэндэхээ худалдажа абаан түхеэрэлгэнүүд соо тусхай технологёор пивэ шанагдана. Тэрэниэ залуу мэргэжлэлтэн Константин Битуев шанадаг юм.

Дэлгүүрэйнь байшан тухэрээнээр, һээс гэрэй тухэлтэйгөөр баригданхай. Эндэнь тагууд дээгүүр гол түлэб эдээ хоолой зүйлнүүд лэх харагдана. Хото городто худалдагдаг бүхын юумэн эндэ бин. Колбаса, үндэгэн, мяахан городойхино зааха үнэгүй аа гү гэхээр. Дийлэнхидээ залуу буряад эхэнэрнүүд, басагад наймаалагшад байна.

- Эршүүлнай уурхайда хүдэлдэг юм. Харин эндээхэнэрнүүдэй хэхэхдэлмэри хомор. Тиимэхээ

САГААН-НУУРАЙ СЭЛГЕЭНДЭ

газарынэй дан ехээр
хэндээхэс, онгилхогүй гэжэ
оролдоо гээшэбди. Манай
шахтёруууд эндээ нэгэ хэдэй
жэл байгаад ябашахагүй,
бүхы нахаараа түбхинэхэ
байна ха юм. Мүнөө энэ
тосхонхио хойшио гараад лэ
зон дүтүн ой соогуур хархяаг
түүнс, модон соогуур ябажа
сэнгэнэ, амарна, - гэжэ
Владимир Иванович
омогорхонгийнзатай хэлэнэ.

Дунда нүргүүлишин үндээр төхөн байшан соогуур, эдийн хүүгэдэй сад-комбицадта орожо хараабди. Бүхын республика соошиб имзайсан түхээрэлгэтий нүргүүли усөөн лэ ёхтой. Посёлгой захиргааны зайнhan B. И. Балушкинай хэлэнхэнэй ёхоор, эндээн хэдэн класста компютернууд табигданхай, мунлингфани кабинет (хари хээ шудалхадаа, шэхэндээ шагнаха юумэ углаад нууха) бии. Хоёр спортивна зал, тамаралгын бассейн байха. Эндэ 1000 үлүүгэй үхижүүд нурагдаг. Хүүгэдэйн саадта бага үхижүүдийе байлгаха, харуулхажа, хүмүүжүүхэдэхэрэгтэй юумэн яхала бии.

Саашаа пивын баарта,
худалдаа наймаанай
дэлгүүрэй байсан соо

ЗУРАГГУУД ДЭЭРЭ: хүүгэдэй саадай газаа; пивын баарай худалмэрилгэшэ М. М. Макарова; дэлгүүрэй наймаалагша С. М. Гуляшинова.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

“ОРКРИСТ” ОЛОНИЙТЫН АНХАРАЛДА

Сентябрийн 4-хөө дүрбэн үдэрэй туршада Улаан-Үдэ хотодо "Намар-96" гэхэн залуушуулай хуралдаан үнгэрхэнь. Буряадай гүрэнэй университетэдэй оюутадай "ОРКРИСТ" гэхэн комитет тус хуралдаанай эмхижхэвшэд болон. Дүрбэн үдэрэй туршада "Европо" гэхэн радио агаарай долгөөр хуралдаанай хүдэлмэри тухай дамжуулгануудые ябуулха. Буряад Республикин Залуушуулай хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй комитет энэ хуралдаа үнгэргэхэиснэ дэмжхэн байна.

- Залуушуулай ажабайдалда зоной аихарал хандуулха.

залуушуулай, оюутадай, олонийтийн эмхи зургаануудай хоорондо элдэб хани харилсаа байгуулха, - гэхэн форумой гол зорилго "ОРКРИСТ" гэхэн оюутадай эблэлэй президент Андрей Бородин журналистнуудта мэдүүлээ. Элдэб хотохoo сүглархан оюутадай бүлгэмүүд 4 үдэрэй туршада семинар, зүблөөнүүдтэхабаалаха юм.

Залуулж, оюутадай театрнууд, хотын эстрадын хүгжэмэй, уран найханай бүлгэмүүд хатар наадаа харуулхаа.

ада харуулха.
Манай корр.

САГАЙ ЭРИЛТЭЭР ХҮДЭЛХЭ

Республикин техниче-
ческэ мэргэжэлэй
училищинуудай зүйлсийн
августын 28-да боловсруулж
манай эндэ технический
мэргэжэлэй 43 нургуул
бии юм. Тэндэ 15 министр
гаран нурагшад нуралдах
байна. Нүүлэй чадвар
бюджедийн мундажийн
багаар номологдоходоо
училищинууд заршиг
мэргэжэлэй нуралсалын
түлбэритее бөлгөх
нуралсалай лабораторийн
баазын хүгжэлэх
тэдээ, училищийн
худэлмэрийн эзлэх
социальна хамгаалгын
талаар тус мунгэн ехэцгүй
хургана гэсэндээ

Хүргэнэ гээшэ.
Мүнөө сагта "Фермер"
"бусын эзэн эхэнэр"
"умсын паймаа эмхи-
хгэшэ" гэхэ Мэтэ мэржли-
га ахуйчны ажлын эзэн.

Залуулшувал шэлэн.
Республикийн техникическэ мэргэжээний нургуулинуудта 504 багшанар, 768 мастернууда хүдэлнэ. Тэдэнэй 95 процентийн дээдэ нуртуулдүүргэхэн багшанар юм. Шэнэ экономически байдалаар шэнэ тухээр нургуулинууд-лицейн байгуулагдана. Республикийн дотор 12 лицеев нургуулинууд мэргэжээний эхин эрдэмдэ нурагшадын нургана. Нурагшадын урмаршиуулан 1995 онадаа Бүряад Республикийн Президентын зүгнээ Президентын туслах стипенди байгуулагдана юм.

Тийгэбэшье республик
техническэ мэргэжилтийн
жэлэй нургуулинуудын
шиидхэгдээгүй асуудалын
олон юм. Мүнгээс
дутаадаахада, нурагшада
тусхай хубсаан хувь
үтгэнэгүй, үдэрэй гурдахада
дахин түлбэригүйгээ
эдеэлүүлхээ аад, нэгэлдэх
халуун эдеэгээр хангасан
аргатай байнад нуралсан
АҮҮРГЭН залуушууд
ажал олдоногүй. Тиймээ
мүнөө сагта хэрэгтэй
мэргэжлэлтэдье мүнөөчүү
эрилтээр бэлдэхэхэрээтийн
Энэ асуудалаар зүйлэдээрэ
олон хүн нанамж хэлээ. Арга шадалаа омох
хүдэлэхгүй haа, зарчмын
училищинууд хаагдахаа
баатай болоно. Зүблэх
хабаадаан республик
эрдэм нуралсан
министр С. Д. Намсараа
училищинуудай баатай
байдалда туналжа, агаан
боломжонуудын хэрэгжилтийн
аргаяа мэлүүлээ.

БАЯЛИГАА ГАМНАХА - БИДЭНЭЙ ЗОРИЛГО

БУРЯАД ороонойнай хүбшэ тайгада түймэр боложо, хэды ехэ газар дайда, ой модон, ан гүрөөл, шубуу шонхор галай аюулда ороо гээшэб? Тийхэдэ олон хүнэй түймэрхөө бээс саража үрдингүй, наха барагынч хэзээдэшье мартадахагүйн эли. Иимэ ехэ галай аюулав манай республикада хэзээ болохые үндэр нахатайццуул дуулаашьегүй, һананаашьегүй.

Сэхын хэлэхэдэ, модоний залаа дамжан наалхи руу “гүйнэн” галай аюул хүбшэдэх хэдэ аюултай байдаг гэшэб. Республикин ойн ажакын бүхын худалцалтад хүбшэ, тайгын түймэртэй ехэ тэмсэл хэжэ, урдаа табиан зорилгоёо дүүргэжэ шалаа гэжэ нэн түрүүлаэн хэлээртэй.

Саг соогоо туналамжа үзүүлэн хэлэхээ хэрэгтэй.

Саг соогоо туналамжа үзүүлэн байгаа хаань, манай республикаада иимээ ехэ түймэр боложо, гарза хохидол хэгдэхэгүй, хүн зонший наха бараахагүй байгаа гээд тобшолхо хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, манай республикин Президент Л. В. Потапов, Красноярска хизаарай, Томско областин өөхэдийн хүтэлбэриин захиргаануудай гульваанаар А. М. Зубов, В. М. Кресс гурбан байгша оной февраль нарада Россин Федерациин Президент Б. Н. Ельциндэ иимэ гүйтатай бэшэг эльгээнхэн байгаа: "Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй хүбшэ тайгада жэл бүри үзэгдэдэг галай аюул хүндэ хүшэр байдал тохёолдуулна гээд Танда ханданабди. Тундрада, мүн манай шотагуудай ой тайгада болоён түймэрхөө барилгын модон, уха голнууд, ан гүрөөл, шубуу шонхор, алым жэмэс, һамар болон бусадые хамгаалха тухай хэлэхэнэйшье үлүү. Энээнхээ уламжалаан, хүбшэ тайгын нөөсэ баялиггүй болоходо, экономико муудана, доройтоно. Апрель нараа түймэрэй эхиддэг хэнын урда тээ Федеральна бюджедийн шухала мүнгээ бөөри һомолжо туналыт гэжэ гүйнабди".

Президент Б. Н. Ельцин тэрэ бэшэг аbamсаараа, өөндөйнгөө туялагшадаар дамжуулан, Rossин вице-премьер байжан В. В. Кадаников, А. Х. Заверюха, финанссын министр В. Г. Паньков гэгшдэгтэ манай зонын хүтэлбэрлигчэдэг түргэн sag соо туяламжа үзүүлхьеень дурадхажаан бэшэг эльгээхэдээ, абајан шийдхэбэри тухайгаа элидхэхьеень найдаанаа байгаа. Энэсааржан мартаан 3-най удаа эзэнтэ баруулагдаа ха юм.

... Зүгээр энэ сааралдаа эдэнэрэй толгойгоо үргэжэ, гарсаа табитарны аяар ионь нара болоо үзүүлж, харин манай республикин хүбшэ тайгадаа майн арбаадаар эхилнэн түймэр үдэрхэо үдэртэ олошоржо, хэдэн зуугаад гектар талмайн ургамал үндэхэөрны үгти хэхэн байна. Мүнөө тоолоод үзэхэд, республикин аймагуудтаа үүжэрхэн галай аюулдаа 80 мянган гектар газар галла орох шатаа.

- России Федерациин хүтэлбэрэлигшэдэй манай республикин Президентын гүйлта башгэгтэ саг соонь мүнгэ номолоо хаань, иимэ эх талмай, гэр байра галай аюулда орохогүй байгаа, - гэж Буряад Республикин ойн ажাখын министр А. Д. Голоушкин голхорно.

Буряад ороной хүбшэ тайгада ехээр түймэр болобо гэхэн дохёгой ороходонь, Россиин Федерацийн наалбаринуудай хүтэлбэрлигэшэд үнгэрэгцижээдэ үтгэхэ ёнотай үриеэ ионь нарада номолюн байха юм. Түлишэ абааха мүнгэтэй байгаа haan, самолёт, вертолёдуудыг саг соонь нийдхүүлжэ, хаана түймэрэй гарынгээ республикин аймагуудай албатан саг соонь элирүүлжэ, унтараажа үрдихэл.

байгаа ха юм.

Түймэр саралгада хамта дээрээ 5,4 миллиард түхэриг мүнгэн гаргашалагдаж гэжэ тобшлоо. Зүгөөр эдэ бүгэдш түлөө Россиин ой тайгын федеральна албанай ажахын министр Валерий Шубин гансаараа донгодолгодо хүртөө. Энэнь лэ ёйн тэдисэ абаан Правительствын шийцхэбэри болоно бэшэ гү?

Хабарай эхинээс хураа бороогүй аад, шанга наалхитай хуурай үдэрнүүд тогтожо, хүбшэ тайгада аюултай байдал тохёөлүүлжсан байна.

- Ивалгын аймагай ойн ажыхын ахамад хүдэлмэрилэгшэ, лётчик бидэ гурбан тусхайтаар агаарай онгосо абажа, яахадаа тус аймагай хүбшэ тайгада галай аюул тохёолдоно гээшб гэнэн асуудал тодоруулхаар нийдээ һэмди. Холощье ошонгүй нийдэж ябахадаа, нэгэ хүнэй гүйдэл дундаа зориута гал носоожо ябахые харахадаа, одоо зэбүүрхээ бэлэйбdi. Тэрэниие байраадээрэнь барижа абаха гэхэдээ, мөдөндо һүжэрхэн галай хажууда газарта бууха аргагүй байгдаа һэн. Шатажа эхилхэн хүбшэдэ бидэнэй буужа шадахагүйе мэдэхэн энэ бандит гэе, үшөө дүрбэн газарта түймэр носоожо үрдинхэн байгаа, - гэжэ республикин ойн ажыхын министр А. Д. Голоуцкин голхорно.

Мүнөө алтан намарай хаа ерэбэ. Харин үнгэрэөд байхан энэ ў соо хүбшэ тайгада хураа бороо багаар орожо, хaa · хаанагүй хуурай болонхой. Энээндээ уламжлан, республикин хойто аймагуудай үндэр хабсагайтай хада уулануудта ган боложо, юрын сахилгаанhaа хүбшэдэ түймэр эхилээ hэн. Эдэ үдэрнүүдэ Эрхүүгэй областиии, Хабаровска хизаарай ой тайгада схэтгүймэр эхилэнхэй. Манай республикин хүбшэ тайгада ороходоо, галаа болгоожо ябаха тухай дахин hөримжэлхэ шүхала гээд һанагдана.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Дабаан.

С.БАЛДУЕВАЙ фото.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикин Президент, Арадай Хурал болон Правительство

Редактор А. Л. АНГАРХАЕВ.

РЕДАКЦИОННОКОЛЛЕГИ: С.Д.РИНЧИНОВ (редакторий орлогио), Б-М.Ж.ЖИГЖИТОВ (харуусалгаты секретарь), Р.Б.ГАРМАЕВ (Буряад Республикин Президенттын ба Правительствын аппарат), Д.Д.СҮНДАРОН (Буряад Республикин Арадай Хурал), танагтуудын даагынад: Г.Х.ДАШЕЕВА, Ц.Ц.ДОНДОГОЙ, С.Д.ОЧИРОВ, Т.В.САМБЯЛОВА, В.И.ПИНТАЕВ (хөбтүйдийн директор).

Редакционные телефоны: редактор - 2-50-96, приёмный - 2-54-54, редактор орлогчилгээний - 2-55-97 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическая - 2-64-36 (даагшань), политическая - 2-54-93, (даагшань), 2-34-05, 2-69-58; опришуулгын - 2-67-81; к. 47-19; Закаменская - 30-61.

"Бурятия" хэвлэлтийг телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтери - 2-23-67, вахта - 2-35-95.

Минаяй адрес:

670000, Улаан-Үде,
Каландариншилийн
үйлсэ, 23, "Буряад үнэн"
газетын редакции.

Газэг хэблэлэй 2
хуудаан хэмжээтэй.
Индекс 50901.
Хэлэг 4296.
Хэблэлдэ
тушигдаан сар 17.00

"Республиканска типографи" газ.
АО-до газетэх хэлэгдээ.
Директорийн телефон: 2-40-45.
Б-0079-дэх и номертойгоор
бүридхэлдэ абаанхай.
Заказ № 7838.